

Verslag slotgesprek grondwaterbijeenkomst in het Louvre op 22-11-2024

Na de voordrachten van Rudo Reiling (aardwetenschapper), Gerdt Kernkamp (Stichting Behoud Overhees) en Almer Bolman (Waterschap Vallei en Eem) was er een gezamenlijk gesprek met de mensen die er nog waren over hun ervaringen en verwachtingen.

Toen ik vroeg wie de eyeopeners van dat gesprek zou opschrijven, werd ik direct als notulist aangewezen. Hieronder geen letterlijk verslag, maar datgene wat mij bijbleef van het gesprek.

Aan het begin van dit gesprek stelde Emmy Bergsma zich voor, die sinds kort bij de gemeente Soest is aangesteld als beleidsmedewerker water.

De bijeenkomst is georganiseerd, omdat er het afgelopen jaar bijna een dubbele hoeveelheid regen gevallen is, in vergelijking met de gemiddelde regenval. Dit heeft onder meer geleid tot zeer hoge grondwaterstanden, wateroverlast en water in kelders en kruipruimten, ook waar dat anders nooit het geval was. Deze regen is niet alleen gevallen in de vorm van hele krachtige plensbuien, maar vooral in de vorm van gestage regen. Het aantal dagen dat het regende was veel groter dan normaal. Bij de inrichting van de openbare ruimte is wel rekening gehouden met de verwerking van die plensbuien, maar niet met de verwerking van de gestage regen. Bij plensbuien krijgt het regenwater niet de tijd om in de grond te zakken en stroomt het langs het oppervlak af naar het oppervlaktewater of wordt het water in het riool afgevoerd. Bij gestage regen krijgt het water wel de tijd om in de grond te zakken, en als het dan heel vaak regent, dan stijgt het grondwaterpeil. Door de stroming van het grondwater van hoge gebieden (bijvoorbeeld de Eng) naar lage gebieden (bijvoorbeeld Overhees) stijgt daar het grondwater nog eens extra.

Eén van de zaken die mij opviel bij het gesprek was, dat, hoewel de bijeenkomst was georganiseerd door de Stichting Behoud Overhees, de bezoekers uit heel Soest kwamen. De problematiek van grondwateroverlast speelt in heel Soest.

De eerste ervaring die gedeeld werd was, dat er wateroverlast was op plaatsen, waar het de afgelopen 30-40 jaar niet was voorgekomen, b.v. Kerkebuurt, Smitsveen. Anderen meldden, dat er bijvoorbeeld in de buurt van Het Slangenbosje of in de buurt van de Stadhouderslaan regelmatig overlast is.

De tweede ervaring was, dat er geen meldpunt was, zowel bij de gemeente als bij het Waterschap, zodat er ook geen overzicht is, waar bewoners welke overlast ervaren.

De derde eyeopener was, dat de vertegenwoordiger van het Waterschap aangaf, dat er geen sturingsmogelijkheden zijn, om het grondwater op korte termijn af te voeren: grondwater moet eerst oppervlaktewater worden, voordat het kan worden afgevoerd en dat is een zeer langzaam proces.

Er heerst een algemeen gevoel, dat de gemeente onvoldoende kennis heeft van de problematiek. Mijn persoonlijke idee is, dat de aanstelling van een beleidsmedewerker water daar verandering in aan kan brengen.

Na een aantal zeer droge jaren is na 2018 een vernattingsbeleid gevoerd. Dat beleid loopt nog steeds, maar bij de aanwezigen was niet duidelijk wie daarover gaat, hoe dat is te beïnvloeden en in hoeverre dat beleid heeft bijgedragen tot de huidige grondwatersituatie. Eén van de doelen van dat beleid is, om de grondwaterstand zo hoog mogelijk te houden.

Er is geconstateerd, dat er wel een anti-verdrogingsbeleid (vernattingsbeleid) is, voor als het te weinig regent en het grondwaterpeil te veel zakt, maar dat er geen anti-natheidsbeleid is, voor als het grondwater te veel stijgt.

Een van de vragen die hierbij opkwam was, in hoeverre het drinkwaterbedrijf, dat grondwater oppompt om daar drinkwater van te maken, hierbij een rol kan spelen, bijvoorbeeld door op strategische plaatsen het grondwater op te pompen.

Een andere vraag is, of er niet een onderzoek moet komen, welke gebieden, vanuit het gezichtspunt van water en bodem, wel en niet geschikt zijn voor woningbouw en tegen welke kosten bepaalde gebieden geschikt gemaakt kunnen worden. Dit is in Soest bijvoorbeeld relevant bij de problematiek rond het bouwen in de weilanden bij de Stadhouderslaan.

Het Waterschap heeft een dergelijke studie laten uitvoeren door een student van Hogeschool Larenstein. Dat levert een kostenplaatje op voor de inrichting van bouwlocaties en een bodemgeschiktheidskaart. Het werd interessant geacht daar kennis van te nemen.

Er wordt op dit moment gewerkt aan een grondwatermodel voor de Gemeente Soest, waarmee de gevolgen van weer, klimaat(verandering) en menselijk handelen kunnen worden gesimuleerd. Dit model kan mogelijk gebruikt worden om beheersmaatregelen te ontwikkelen, om overlast in de toekomst zo goed mogelijk te voorkomen.

Tijdens de lezing van Gerdt Kernkamp werd een overzicht gegeven van de taken en verantwoordelijkheden van verschillende overheden: rijk, provincies, waterschappen en gemeenten en hoe en wanneer burgers daarop invloed kunnen uitoefenen.

Naar aanleiding daarvan kwam aan de orde, dat burgerparticipatie wordt verwelkomd door de gemeente en dat er ideeën zijn voor de vorming van burgerberaden. De vraag is gesteld, of we niet zouden kunnen komen tot de vorming van een groep geïnteresseerde en geïnformeerde burgers in Soest, die wanneer grondwaterproblemen aan de orde komen in het beleid, input kunnen leveren, vanuit hun lokale kennis en hun maatschappelijke/natuurwetenschappelijke of technische kennis. Daar zou ook een soort expertbank kunnen worden opgezet, met informatie over de kenmerken en eigenschappen van het Soester bodem-watersysteem en de wisselwerking daarvan met de omgeving.

Rudo Reiling heeft daar wel ideeën over en wil daar wel verder over meedenken. Ondergetekende is ook geïnteresseerd. Ook anderen waren geïnteresseerd. Misschien zouden mensen die het verslag van deze middag ontvangen zich voor een oriënterend gesprek kunnen melden.

Ton Breure